

***Παρέμβαση στον Αυτισμό
μέσω της
Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης -
Πρακτικές Εφαρμογές***

Άννα Σαμψωνίδου MA, OTR

Εργοθεραπεύτρια

21-22 Μαρτίου 2015

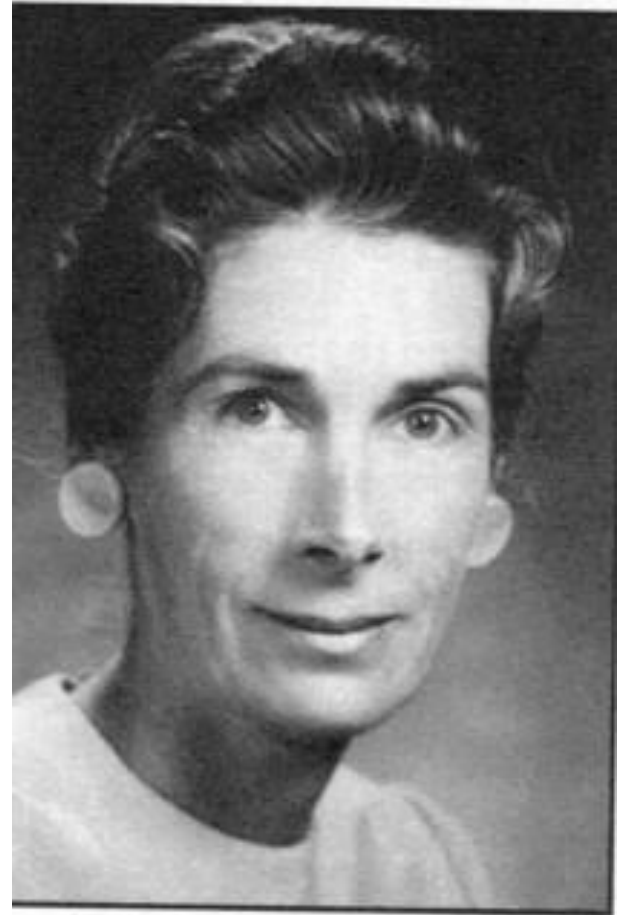
25-26 Απριλίου 2015

Ειδικό Σχολείο

Απόστολος Βαρνάβας Αμμοχώστου

Η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση

- *Η Dr. A. Jean Ayres, Ph.D., εργοθεραπεύτρια, ανέπτυξε την θεωρία της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης στις δεκαετίες του 1960 και 1970.*

Η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση

- ***Είναι μια νευρολογική διαδικασία που οργανώνει τις πληροφορίες που λαμβάνουμε από το σώμα μας και από το περιβάλλον προς χρήση***
- ***Το ΚΝΣ έχει την ικανότητα να προσλάβει τα πολλαπλά αισθητηριακά ερεθίσματα που εισέρχονται από το σώμα και από τον κόσμο γύρω μας.***

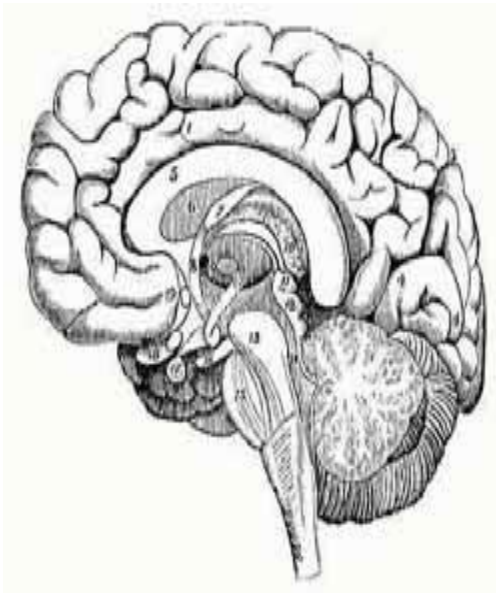
Η Διαδικασία της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης

- Λαμβάνοντας πληροφορίες από όλα τα αισθητηριακά συστήματα, ο εγκέφαλος μας στη συνέχεια τα ερμηνεύει και οργανώνει μια αντίστοιχη απόκριση προς αυτά.
- Η ικανότητα μάθησης και η ομαλή λειτουργία κατά τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής, βασίζετε στην αισθητηριακή ολοκλήρωση
- Είναι μια αυθόρμητη διαδικασία και συμβαίνει σε όλους

Η Κατανόηση της Λειτουργίας του Εγκεφάλου και η Σημασία των Αισθήσεων

- ❖ Οι συμπεριφορές και η σχολική μάθηση του παιδιού είναι η ορατή έκφραση της αόρατης δραστηριότητας που συμβαίνει στον νευρικό σύστημα.
- ❖ Η μάθηση και η συμπεριφορά είναι οι ορατές πλευρές της αισθητηριακής ολοκλήρωσης.

Τα Τρία Βασικά Επίπεδα του Εγκεφάλου

• Εσωτερικό επίπεδο-

– έμφυτες αποκρίσεις προς το περιβάλλον

• αντανακλαστικά, κατάσταση του σώματος (ρύθμιση της θερμοκρασίας, αναπνοή, καρδιακός παλμός κτλ.π.)

• Αισθητηριακό επίπεδο

– ο τρόπος με τον οποίο ο εγκέφαλος ερμηνεύει τις πληροφορίες από τις 7 αισθήσεις

• Ανώτατο γνωστικό επίπεδο

– Μάθηση

– Επίδειξη γνώσης

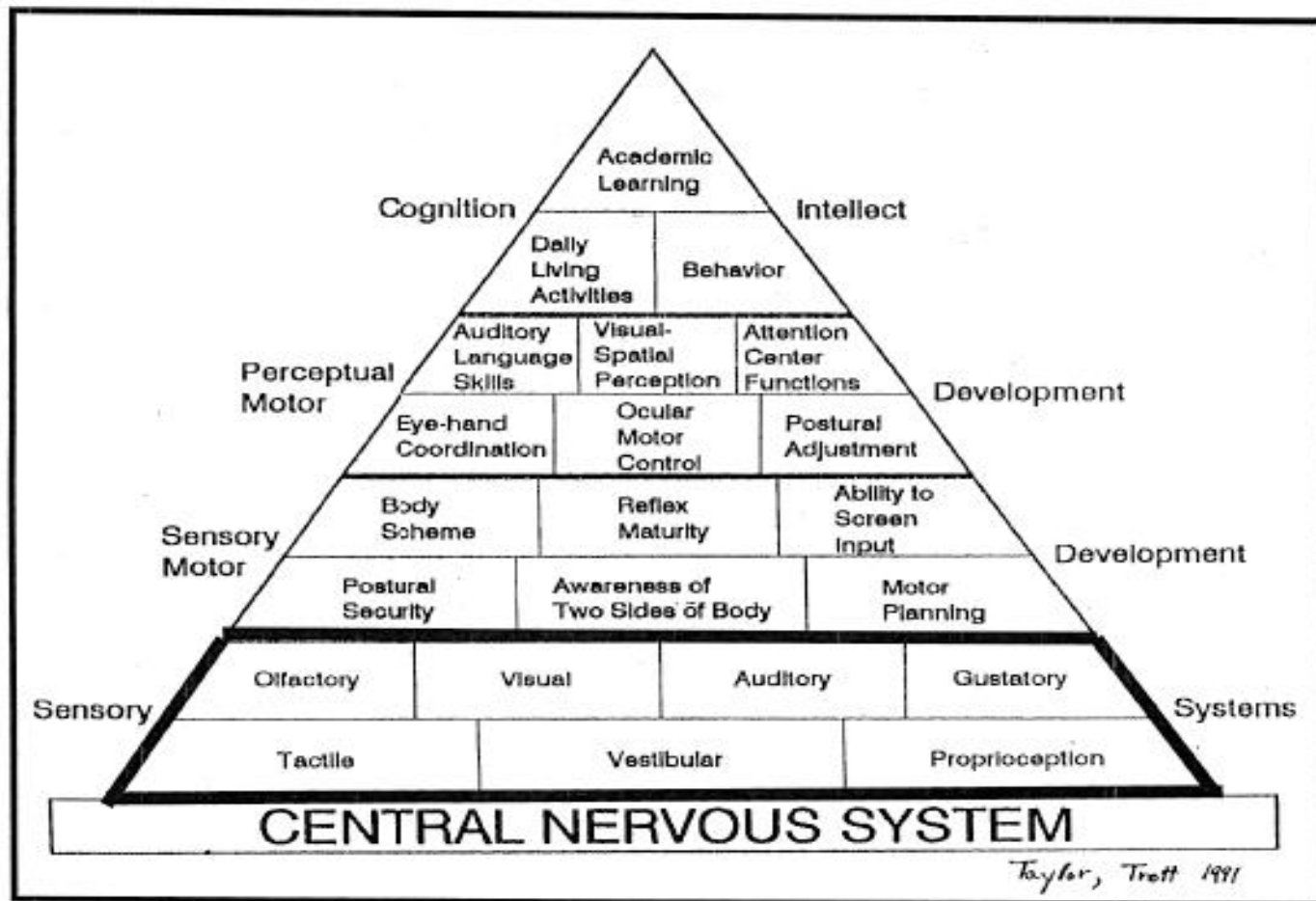
– Γλώσσα

– Επίλυση Προβλημάτων

– Κοινωνική Αλληλεπίδραση

– Αυτό- Εκτίμηση

– Αυτό - Έλεγχος

Οι Αισθήσεις και η Αισθητηριακή Επεξεργασία

- Καθημερινά λαμβάνουμε πληροφορίες από τις αισθήσεις μας. Αυτές οι πληροφορίες μας βοηθούν να οργανώσουμε τη συμπεριφορά μας έτσι ώστε να αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο γύρω μας.

Τα Αισθητήρια

- Λαμβάνουν πληροφορίες ταυτοχρόνως εκτός & εντός του σώματος
- Μας ενημερώνουν για πιθανόν βλαβερές καταστάσεις, όταν κάτι δεν το «αισθανόμαστε» σωστά μέσα στο περιβάλλον
- Μας ενημερώνουν για καταστάσεις που είναι ικανοποιητικές, και στις οποίες αισθανόμαστε ασφάλεια
- Όταν δεν βρισκόμαστε σε επαρκής κατάσταση αναζητάει πρόσθετα ερεθίσματα για να βελτιώσει το επίπεδο διέγερσης μας.

**Οι Αισθήσεις που μας
ενημερώνουν για το τι
εισέρχεται από έξω προς το
σώμα μας**

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Οπτικό (όραση)

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Ακουστικό (ακοή)

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Γευστικό (γεύση)

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Οσφρητικό (μυρωδιά)

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Απτικό (άγγιγμα)

**Οι Αισθήσεις που μας
ενημερώνουν για το που
βρίσκεται το σώμα μας μέσα
στο χώρο**

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Ιδιοδεκτικό (αντίληψη σώματος)

- ***Θέση και Κίνηση των μυών και αρθρώσεων***

Τα Αισθητηριακά Συστήματα

Αιθουσαίο (ισορροπία)

- ***Βαρύτητα, Κίνηση της Κεφαλής, και Ισορροπία***

Οι Σωματοκεντρικές Αισθήσεις

- **Η Απτική Αίσθηση**

- πληροφορίες σχετικά με την αφή/άγγιγμα που εισέρχονται από το δέρμα

- **Η Αιθουσαία Αίσθηση**

- πληροφορίες σχετικά με την κίνηση, τη βαρύτητα, και την ισορροπία, που εισέρχονται από το έσω ους

- **Η Ιδιοδεκτική Αίσθηση**

- Πληροφορίες σχετικά με τη θέση του σώματος και τα μέλη του, που εισέρχονται από τους μύες, τις αρθρώσεις και τους συνδέσμους

Οι Βάσεις για την Ανάπτυξη των Δεξιοτήτων

- Η ικανότητα ρύθμισης των απτικών ερεθισμάτων από το δέρμα, κυρίως το απρόσμενο απαλό άγγιγμα, και η ικανότητα διάκρισης των φυσικών ιδιοτήτων διαφόρων αντικειμένων μέσα από το άγγιγμα
- Η ικανότητα προσαρμογής του σώματος σχετικά με τις αλλαγές στη βαρύτητα και τη θέση του σώματος και η άνεση & ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κίνησης στο χώρο
- Η ικανότητα αντίληψης του σώματος και των μελών του, και η δυνατότητα κίνησης των μυών και των άκρων με συντονισμό

Οι Βάσεις για την Ανάπτυξη των Δεξιοτήτων

- Η ικανότητα χρήσης και των δυο πλευρών του σώματος συνεργατικά (αμφίπλευρος συντονισμός)
- Η ικανότητα επιτυχημένης αλληλεπίδρασης με το φυσικό περιβάλλον – ο σχεδιασμός, η οργάνωση, και η εκτέλεση μιας σειράς άγνωστων δράσεων - Πράξη

Η Προσαρμοστική Απόκριση είναι:

- Μια πετυχημένη απόκριση προς μια περιβαλλοντική πρόκληση: κινητική, κοινωνική, επικοινωνιακή, γνωστική κ.α.
- Το παιδί συμμετέχει ενεργητικά
- Ένα κατάλληλα υποστηρικτικό περιβάλλον μπορεί να το ενισχύσει
- Οι προσαρμοστικές αποκρίσεις δημιουργούν εγκεφαλικές μεταλλάξεις

Η Πλαστικότητα του Εγκεφάλου είναι:

- Η δυνατότητα του εγκεφάλου ν' αλλάξει
- Οι νευρωνικές αλλαγές συμβαίνουν
 - μέσω αυξημένων συνδέσεων/ συνάψεων
 - και από την απόπτωση των συνδέσεων για εκλέπτυνση δεξιοτήτων
- Ένας δραστήριος, εξερευνητικός, προσεκτικός οργανισμός είναι απαραίτητος για τις εγκεφαλικές μεταλλάξεις
- Η πιο δραματικές δυνατότητες αλλαγής συμβαίνουν στους πιο νεαρούς (ηλικιακά) οργανισμούς, αλλά δυνατότητες αλλαγής υπάρχουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής

Η Ανάπτυξη της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης

- Η Ayres πίστευε ότι τα πρώτα 7 χρόνια της ζωής είναι η περίοδος κατά την οποία συμβαίνει η πιο ταχύτερη ανάπτυξη της αισθητηριακής ολοκλήρωσης
- Τα ρυθμιστικά δεδομένα δείχνουν ότι οι βαθμοί των παιδιών σε ηλικία 7 χρόνων, στις σταθμισμένες δοκιμασίες της ΑΟ σχεδόν εξισώνονται με τους βαθμούς των ενηλίκων
- Η ενισχυμένη αισθητηριακή ολοκλήρωση οδηγεί σε περισσότερες προσαρμοστικές αποκρίσεις που στην συνέχεια οδηγούν σε πιο εξειδικευμένη ολοκλήρωση ...

*«Όταν ο εγκέφαλός μας επεξεργάζεται
με επάρκεια τις αισθητηριακές
πληροφορίες, αντιδρούμε κατάλληλα και
αυτόματα, διότι είναι εξοπλισμένος να
ρυθμίζει τα αισθητηριακά μηνύματα.»*

**ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ);**

Οι Ιδανικές Εκβάσεις

- Οι Isserlis & Speranza (2004) αναφέρουν ότι οι πιο ιδανικές εκβάσεις εξασφαλίζονται με την έμφαση στη πρώιμη παρέμβαση

Συνέπειες για τις Οικογένειες

- ΑΓΧΟΣ

- ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

- Απρόβλεπτες συμπεριφορές
- Μειωμένη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές & οργανωμένες δραστηριότητες
- Γενετική προδιάθεση

Θέματα Αισθητηριακής Επεξεργασίας

- Ευρύτερα τεκμηριωμένες (ακόμη και στο DSM V) – πάνω από το 90% των παιδιών με ΔΑΦ έχουν διαταραχές αισθητηριακής επεξεργασίας σε πολλαπλά συστήματα, π.χ. ακουστικά, οπτικά, οσφρητικά/γευστικά, αιθουσαία/ιδιοδεκτικά, και απτικά

Πρώιμα Σημάδια – Ηλικία Κάτω από 24 Μηνών

- Μειωμένος μυϊκός τόνος
- Καθυστέρηση λόγου
- Άτυπη κινητική ανάπτυξη
- Ανωμαλίες αισθητηριακής επεξεργασίας

Πρώιμα Σημάδια – Ηλικίας Άνω των 3 Ετών

- Υπερικινητικότητα
- Μειωμένη προσοχή
- Διαταραχή της ικανότητας αντιγραφής & μίμησης
- Δυσκολίες στον κινητικό σχεδιασμό
- Δυσκολίες στον ιδεασμό
- Δυσκολίες στην οργάνωση της συμπεριφοράς
- Δυσκολίες στην ανάπτυξη της επικοινωνίας
- Δυσκολίες στις δεξιότητες παιχνιδιού

Και στη συνέχεια της ανάπτυξης

- Κοινωνικές δεξιότητες
- Ανάπτυξη της ομιλίας
- Απροσάρμοστες συμπεριφορές

Πρώιμη Αναγνώριση

- Κινητικός τομέας (Teitelbaum et al, 1998)
 - Καθυστέρηση στη σταθεροποίηση της κεφαλής
 - Ασυμμετρία όταν είναι ξαπλωμένο ή όταν μπουσουλάει
 - Φτωχές κινήσεις μετάβασης
 - Μειωμένη σταθερότητα στην καθιστή
 - Φτωχές προστατευτικές αντιδράσεις
 - Ασυνήθιστη βάρδιση 'βηματισμός χήνας'
 - Ακινησία (ανικανότητα κίνησης) μετά από παρατεταμένη ορθοστάτιση

Πρώιμη Αναγνώριση

- Μη λεκτικά νεύματα και φώνηση
(Zwaigenbaum et al 2005, Rogers & Williams 2006)
 - Μειωμένη κίνηση και κοινωνική μίμηση
 - Πιθανότατα λόγω του συστήματος
κατοπτρικών νευρώνων
 - Φτωχή μίμηση με τη χρήση των αντικειμένων
 - Φτωχή μίμηση στοματό – προσωπικών
κινήσεων

Πρώιμη Αναγνώριση

- Αντιδράσεις Προσμονής (Gallese 2006)
 - Μειωμένες στατικές αλλαγές με τις αναμενόμενες κοινωνικές αντιδράσεις
 - Μειωμένη εμπλοκή σε παιχνίδια όπως το κου-κου/τζα
 - Δεν ανοίγει το στόμα ως προσμονή της σίτισης με το κουτάλι

Πρώιμη Αναγνώριση

- Πρωτοβουλία για την οπτική κοινωνική επαφή (Maestro 2006)
 - Μειωμένη οπτική αναζήτηση για κοινωνική επαφή

Πρώιμη Αναγνώριση

- Προσοχή
- Ευχάριστη συμμετοχή σε παιχνίδια
- Μοίρασμα συναισθημάτων
- Αντίδραση προς το κάλεσμα του ονόματος του
- Ενδιαφέρον για καινούργια παιχνίδια
- Δείξει για μοίρασμα της προσοχής
- Ανησυχίες γονέων σε σχέση με απώλεια κατακτημένων ικανοτήτων.

«Υπάρχει ένα μέρος του εγκεφάλου
(μέσα στο μεταιχμιακό σύστημα) που
‘αποφασίζει’ ποια αισθητηριακή
εισροή θα πρέπει να καταγραφεί και
να έρθει στη προσοχή μας αυτό
είναι το μέρος που δε λειτουργεί
σωστά στον εγκέφαλο του παιδιού με
αυτισμό.»

Κοινές Συμπεριφορές των Παιδιών με ΔΑΦ που Σχετίζονται με την Αισθητηριακή Επεξεργασία

- Δυσκολία στην έναρξη και διατήρηση κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και σχέσεων
- Διαταραχές επικοινωνίας, όπως καθυστέρηση του λόγου ή ηχολαλία
- Επαναλαμβανόμενο και στερεότυπο παιχνίδι
- Οπτική εστίαση
- Μπορεί να έχει εξαιρετικές κινητικές δεξιότητες

Κοινές Συμπεριφορές των Παιδιών με ΔΑΦ που Σχετίζονται με την Αισθητηριακή Επεξεργασία

- Δυσκολεύεται να ηρεμήσει και να ρυθμίσει το επίπεδο διέγερσης του
- Μπορεί να έχει γνωστικά ελλείμματα
- Σύγχυση σε σχέση με την επίδραση και τις επιπτώσεις των συμπεριφορών

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Φτωχή κοινωνική συμμετοχή λόγω κοινωνικής απομόνωσης ή φτωχών κοινωνικών δεξιοτήτων
- Δυσκολία στην έναρξη και διατήρηση των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και σχέσεων
- Επαναλαμβανόμενο και στερεότυπο παιχνίδι

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Πολλά άτομα δυσκολεύονται στις δεξιότητες της καθημερινής ζωής λόγω άτυπης αισθητηριακής αποκριτικότητας, όπως στη λήψη ευρείας ποικιλίας τροφών τα οποία είναι ωφέλιμα για την υγεία μας ή στην ικανότητα να φορέσουν μια ποικιλία ρούχων που είναι κατάλληλα για την εποχή

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Δυσκολία με τις προσαρμοστικές συμπεριφορές όπως, η τουαλέτα, η σίτιση, και άλλες δεξιότητες της καθημερινής ζωής
- Ακαδημαϊκά προβλήματα λόγω γνωστικών ελλειμμάτων
- Ανεπαρκής κύκλοι ύπνου – αφύπνισης που εμποδίζουν τις καθημερινές ρουτίνες

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Εμπλοκή σε περιορισμένες, επαναλαμβανόμενες, και πιθανόν βλαβερές συμπεριφορές αυτό – τραυματισμού όπως επίσης και ενδιαφέροντα που περιορίζουν την ικανότητα του ατόμου να μάθει και να ενσωματωθεί με τους συνομήλικους του

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Καθυστέρηση στις δεξιότητες παιχνιδιού που συχνά καταλήγουν σε καθυστέρηση στη μάθηση και στις κοινωνικές δεξιότητες
- Ελλείμματα στην επικοινωνία, με καθυστέρηση στο λόγο ή ηχολαλία, περιορισμένες ευκαιρίες για κοινωνική συμμετοχή και παιχνίδι

Κοινές Δυσκολίες στην Απόδοση Έργων

- Δυσκολία στη διεκπεραίωση των καθημερινών εργασιών, όπως να παίζει με άλλα παιδιά, να συμμετέχει στα γεύματα της οικογένειας, και να συμμετέχει στις οικογενειακές ρουτίνες και εξορμήσεις

Σημαντικοί Παράγοντες για τη Χρήση της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης με Παιδιά με ΔΑΦ

- Ευρύτερη ποικιλία δυσκολιών της αισθητηριακής επεξεργασίας, από ακραίες ευαισθησίες έως μια σημαντική έλλειψη αντιδραστικότητας.

Η Αναγνώριση των Δυσλειτουργιών της Αισθητηριακής Επεξεργασίας σε Παιδιά με ΔΑΦ

Κύρια Σημεία Αξιολόγησης

- Συνδυασμός σταθμισμένων αξιολογήσεων και παρατηρήσεων της συμπεριφοράς, μας δίνουν μια πιο γενική εικόνα των ικανοτήτων και των αναγκών του παιδιού.
- Επειδή τα παιδιά με ΔΑΦ εκδηλώνουν μια μεγάλη ποικιλία στην έκφραση της συμπεριφοράς τους, είναι σημαντικό το παιδί να παρατηρηθεί σε αρκετές επισκέψεις, σε διάφορα περιβάλλοντα, και με τη παρουσία οικείων ατόμων

Επιλογή Αξιολογητικών Εργαλείων με Βάση τις Υφιστάμενες Αποδείξεις

- Στη κλινική άσκηση η αξιολόγηση βασίζεται σε αναφορές γονέων και στη παρατήρηση με τη χρήση των σταθμισμένων ή μη σταθμισμένων μετρήσεων
- Τα εργαλεία θα πρέπει να εστιάζουν σε διάφορα αισθητηριακά συστήματα περιλαμβάνοντας το απτικό, το ιδιοδεκτικό, και το αιθουσαίο σύστημα.

Επιλογή Αξιολογητικών Εργαλείων με Βάση τις Υφιστάμενες Αποδείξεις

- Τα εργαλεία θα πρέπει να διαφοροποιούν ανάμεσα στην υπό ή υπέρ αντιδραστικότητα σε συγκεκριμένη αισθητηριακή εισροή που επηρεάζει τη ρύθμιση της διέγερσης, την κοινωνική αλληλεπίδραση και τις προσαρμοστικές συμπεριφορές.
- Επειδή τα παιδιά παρουσιάζουν μια ποικιλία διαταραχών αισθητηριακής επεξεργασίας

Υπάρχουν 3 Πτυχές της Ανεπαρκούς Αισθητηριακής Επεξεργασίας στις ΔΑΦ

1. ΔΕΝ 'ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΤΑΙ' Η ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ ΕΙΣΡΟΗ
ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ---- κάποιες φορές λίγη προσοχή
ενώ άλλες υπέρ αντίδραση
2. ΔΕ 'ΡΥΘΜΙΖΕΙ' ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ ΕΙΣΡΟΗ
ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ---- προπαντός αιθουσαία &
απτικά
3. ΔΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΜΕ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ
ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ ΤΟΥ ΠΟΥ ΤΑ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΝΑ
ΔΡΑΣΟΥΝ, ΚΥΡΙΩΣ ΣΕ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Η αναγνώριση των δυσκολιών που επηρεάζουν :
 - Τη κίνηση
 - Τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις
 - Τη συναισθηματική σταθερότητα, και
 - Τις προσαρμοστικές αποκρίσεις

Ερωτήσεις που Καθοδηγούν την Αξιολόγηση

1. Ποιοι είναι οι κυριότεροι παράγοντες που περιορίζουν τη συμμετοχή του παιδιού σε ηλικιακά κατάλληλες εργασίες;
2. Ποια είναι η ηλικία του παιδιού;

Ερωτήσεις που Καθοδηγούν την Αξιολόγηση

3. Ποια φαίνεται να είναι η βάση αυτών των περιορισμών;
4. Που και ποιος θα παρέχει τη παρέμβαση;
(περιορισμοί διαθέσιμων ατόμων)

Ανεπάρκεια της Αισθητηριακής Επεξεργασίας

- Ανεπαρκής λήψη αισθητηριακών πληροφοριών:
Ελάχιστο Υπερβολικό
Υπό-αντίδραση Υπέρ-αντίδραση
- Νευρολογική αποδιοργάνωση
 - Δεν λαμβάνει αισθητηριακές πληροφορίες
 - Ασυνέπεια στη λήψη αισθητηριακών μηνυμάτων
 - Λαμβάνει αισθητηριακά μηνύματα αλλά δεν κάνει την κατάλληλη σύνδεση με άλλα αισθητηριακά μηνύματα, έτσι ώστε να παράξει μια σωστή απόκριση

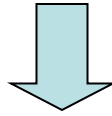
Το Νευρολογικό Βραχυκύκλωμα

- Υπερευαισθησία
 - Τα αισθητηριακά ερεθίσματα καταγράφονται με υπερβολική ένταση
 -
 - Ερμηνεύονται ως ενοχλητικά, απειλητικά
 - Αντίδραση = Υπερδιέγερση, αποδιοργάνωση, διάσπαση προσοχής

Το Νευρολογικό Βραχυκύκλωμα

- Υπο ευαισθησία

Τα αισθητηριακά ερεθίσματα καταγράφονται με λιγότερη ένταση από τη φυσιολογική

Ανεπαρκής λήψη αισθητηριακών μηνυμάτων = καθυστερεί να επεξεργαστεί και να αντιδράσει μέσα σε κατάλληλο χρονικό διάστημα για επιτυχία

Αντίδραση = Στο κόσμο του, χάνει το στόχο του, καθυστερημένη ή απώλεια απόκρισης, μειωμένη προσοχή

Το Νευρολογικό Βραχυκύκλωμα

- Συνδυασμός υπέρ και υπό ευαισθησίας

Ο εγκέφαλος δεν μπορεί να ρυθμίσει τα αισθητηριακά ερεθίσματα

Αναζητά έντονα ερεθίσματα αλλά δεν έχει την κατάλληλη αντοχή

Ασυνέπεια αντιδράσεων = Σχετικά με το ερέθισμα, την ώρα της ημέρας, το χώρο

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Πως αντιλαμβανόμαστε το Περιβάλλον μας

Ρύθμιση

- Το επίπεδο διέγερσης προς ένα συγκεκριμένο γεγονός

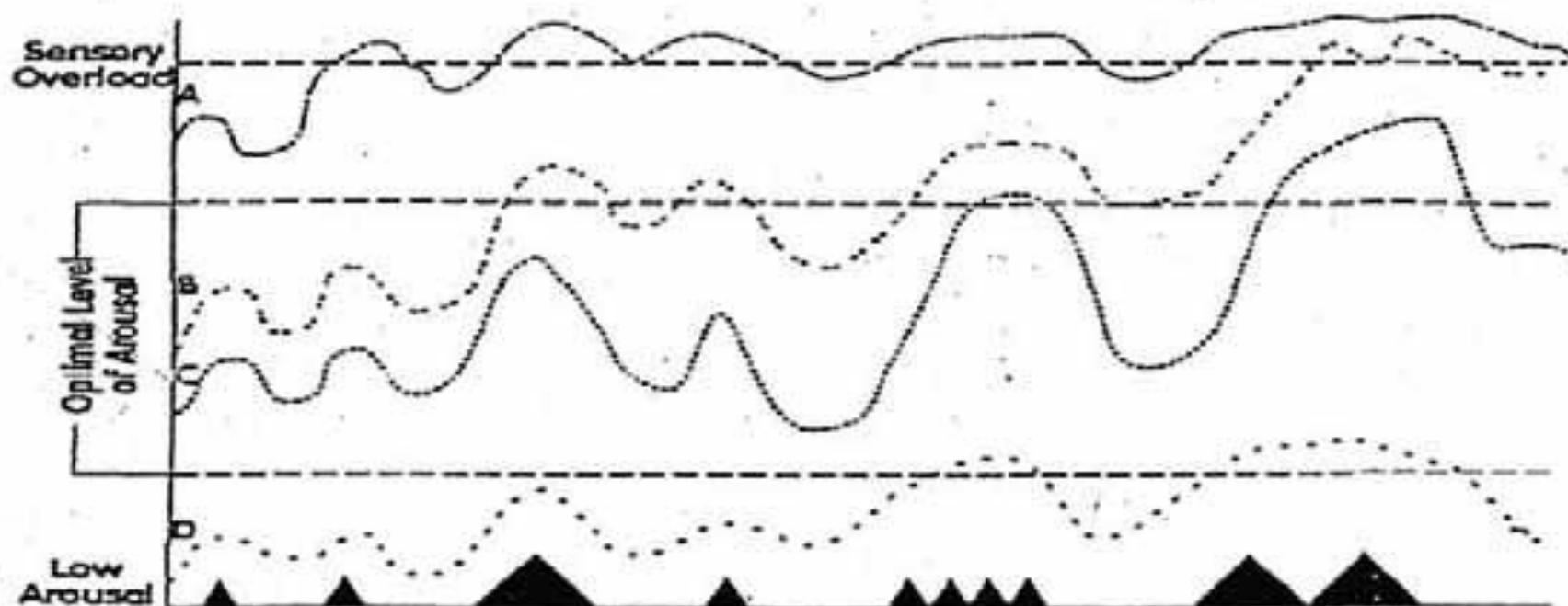
- Υπερευαισθησία
- Υπό ευαισθησία

Διάκριση

- Η ιδιότητα της αίσθησης

- Μπορεί να εμφανίζεται σε διαφορετικούς συνδυασμούς δυσκολιών στους διάφορους τομείς. Και οι δυο συνθήκες επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο εστιάζουμε ή προσέχουμε προς ένα γεγονός και στη συνέχεια προσαρμόζουμε την απόκριση μας σε αυτό.

TYPICAL PATTERNS OF CHANGE IN AROUSAL IN RESPONSE TO ENVIRONMENTAL EVENTS

Sensory Events Over Time

J. Wilburger, 1991

- A. Child with sensory overload or sensory shutdown
- B. Sensory defensive individual
- C. Child with a non-defensive system
- D. Child who is under responsive or has poor registration

Κύρια Σημεία Αξιολόγησης

- Θα πρέπει να αξιολογηθούν
 - Το κοινωνικό περιβάλλον
 - Το φυσικό περιβάλλον

Σε σχέση με το στυλ της αισθητηριακής επεξεργασίας που εκφράζει το παιδί, έτσι ώστε να καταλήξουμε στους παράγοντες που συνεισφέρουν στην άτυπη αισθητηριακή αποκριτικότητα

Κύρια Σημεία Αξιολόγησης

- Αξιολόγηση της Αισθητηριακής Αποκριτικότητας
- Αξιολόγηση των Αισθητηριακών Προτιμήσεων
- Αξιολόγηση της ικανότητας να συνδέεται νόημα/σημασία στο ερέθισμα και η χρήση της αίσθησης για τη παραγωγή προσαρμοστικής συμπεριφοράς
- Αξιολόγηση της Πράξης
- Αξιολόγηση του εύρους στο οποίο οι άτυπες αισθητηριακές αποκρίσεις παρεμποδίζουν την εμπλοκή του ατόμου στα καθημερινά μας έργα

Χρήσιμα Αξιολογητικά Εργαλεία

- Η Ανάλυση συμπεριφορών από την άποψη της αισθητηριακής ολοκλήρωσης με τη συλλογή δεδομένων σχετικά με:
 - Τις προτιμήσεις και τις δυσχέρειες , και
 - Τις δυνατότητες και τις ανάγκες,

Βασίζουμε την ανάλυση στις αισθητηριακές ανάγκες του παιδιού

Χρήσιμα Αξιολογητικά Εργαλεία

Χρήσιμες στρατηγικές αξιολόγησης για την εξέταση της αισθητηριακής επεξεργασίας περιλαμβάνουν τα εξής:

- Επιδέξιες παρατηρήσεις (Kientz & Miller, 1999, Koamar, Szklut, Ingolia, & OTA Watertown Staff, 1995) στο σχολείο, στο σπίτι, και σε άλλα περιβάλλοντα
- Αισθητηριακά ιστορικά/ερωτηματολόγια όπως το Αισθητηριακό Προφίλ (Dunn, 1999), ή τη Μέτρηση της Αισθητηριακής Επεξεργασίας (Glennon, Miller-Kuhaneck, Henry, Parham, & Ecker, 2007).

Χρήσιμα Αξιολογητικά Εργαλεία

- Μερικά παιδιά με υψηλή λειτουργικότητα και με δείκτη νοημοσύνης στα 'φυσιολογικά όρια' συχνά μπορούν να εξεταστούν με δομημένες αξιολογήσεις της αισθητηριακής επεξεργασίας όπως το SIPT – Sensory Integration and Praxis Tests (Ayres, 1989).

Το Απτικό Σύστημα

Τύποι Αισθητηριακών Ερεθισμάτων

- **Απτικά**

“...το απτικό σύστημα είναι το μεγαλύτερο αισθητηριακό σύστημα και παίζει έναν ζωτικό ρόλο στην ανθρώπινη σωματική και διανοητική συμπεριφορά.”

Ayres 79 p 34

Το Απτικό Σύστημα

- **Το Προστατευτικό Σύστημα**

Σκοπός: η ενημέρωση μας για πιθανά βλαβερά ερεθίσματα

- πρωτογενές σύστημα
- απαραίτητο για την επιβίωση
- το απαλό άγγιγμα ενεργοποιεί τους υποδοχείς
- με την ωρίμανση μας, δίνουμε λιγότερη σημασία στο απαλό άγγιγμα και περισσότερη στον βαθύ πόνο και στις ακραίες αλλαγές θερμοκρασίας

Το Απτικό Σύστημα

Διακριτικό

- **Μας ενημερώνει για το αν αγγίζουμε κάτι ή αν κάτι μας αγγίζει**
- **Σε ποιο σημείο του σώματος γίνεται αυτή η επαφή**
- **Εάν το άγγιγμα είναι βαθύ ή επιφανειακό**
- **Πώς να αντιληφθούμε τις ιδιότητες του αντικειμένου, όπως το μέγεθος, το σχήμα τη θερμοκρασία, τη σύσταση, και την υφή**
- **Αναπτύσσεται ενώ η νευρολογική μας ωρίμανση καταπιέζει το προστατευτικό/αμυντικό σύστημα**

Οι Καθημερινές Δεξιότητες που Επηρεάζονται από το Απτικό Σύστημα

- **Απτική αντίληψη**
- **Αντίληψη σώματος**
- **Κινητικός σχεδιασμός**
- **Οπτική αντίληψη**
- **Σχολική μάθηση**
- **Συναισθηματική ασφάλεια**
- **Κοινωνικές δεξιότητες**

Ανεπάρκεια του Απτικού Συστήματος

- **Αμυντικό προς το άγγιγμα (υπερευαισθησία)**
 - Αντίδραση μάχης-αποφυγής
 - Αναζήτηση απτικών ερεθισμάτων
- **Υπό αντιδραστικό προς το άγγιγμα**
- **Ανεπαρκής απτική διάκριση**

Προβλήματα

- Σίτιση
- Ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας
- Αδεξιότητα
- Κοινωνικότητα
- Προσοχή

Το Αιθουσαίο Σύστημα

Τύποι Αισθητηριακών Ερεθισμάτων

- **Αιθουσαία**

“Το αιθουσαίο σύστημα είναι ένα ενοποιητικό σύστημα. Όλοι οι άλλοι τύποι ερεθισμάτων επεξεργάζονται με αναφορά στις βασικές αιθουσαίες πληροφορίες.” Ayres 79 p 37

Το Αιθουσαίο Σύστημα

- Πληροφορίες σχετικά με :
 - Την κίνηση
 - Τη βαρύτητα
 - Τον χώρο
 - Την ισορροπία

Το Αιθουσαίο Σύστημα

2 Τμήματα:

Προστατευτικό

- **Πρωτογενή – αυτόματη αντίδραση**

Διακριτικό

- **Διαφοροποίηση κινήσεων**
- **Διάκριση ήχων που μεταφέρουν δόνηση στον έσω ούς**
- **Συντονίζει τις κινήσεις του με οπτικά ερεθίσματα**
- **Διακρίνει αυτά που βλέπει**
- **Διακρίνει τις ιδιότητες της κίνησης**

Οι Καθημερινές Δεξιότητες που Επηρεάζονται από το Αιθουσαίο Σύστημα

- Ασφάλεια με τη βαρύτητα
- Κίνηση και ισορροπία
- Μυϊκός τόνος
- Αμφίπλευρος συντονισμός
- Επεξεργασία ακουστικού λόγου
- Οπτικό χωρική επεξεργασία
- Κινητικός σχεδιασμός
- Συναισθηματική ασφάλεια

Ανεπάρκεια του Αιθουσαίου Σύστημα

- **Υπερευαισθησία στη κίνηση**
 - **Δεν ανέχεται την κίνηση**
 - **Βαρυτική ανασφάλεια**
ασυνήθιστο άγχος, πρωτογενή και βασική φοβία
- **Υπό ευαισθησία στη κίνηση, με αυξημένη ανοχή και διάθεση για κίνηση**

Το Ιδιοδεκτικό Σύστημα

Τύποι Αισθητηριακών Ερεθισμάτων

- **Ιδιοδεκτικότητα**

"...μας βοηθάει να κινηθούμε."

Ayres p 35

Το Ιδιοδεκτικό Σύστημα

- Παρέχει αισθητηριακές πληροφορίες που μας ενημερώνουν σχετικά με την κίνηση μας ή τη θέση του σώματος μας στο χώρο
- Βοηθάει στην ενσωμάτωση απτικών και κινητικών ερεθισμάτων
- Αυξάνει την αντίληψη του σώματος
- Βοηθάει στον κινητικό έλεγχο και σχεδιασμό της κίνησης
- Σωματική έκφραση
- Ομαλότητα κίνησης
- Σωματική ασφάλεια – μπορούμε να εμπιστευθούμε το σώμα μας

Συνεργασία με Άλλα Συστήματα

- **Απτικό-Ιδιοδεκτικό (σωματοαισθητηριακό)**
 - Ταυτόχρονη λήψη απτικών ερεθισμάτων σε συνδυασμό με μηνύματα όσον αφορά τη θέση του σώματος
- **Αιθουσαίο-Ιδιοδεκτικό**
 - Ταυτόχρονη λήψη μηνυμάτων όσον αφορά τη θέση της κεφαλής και του σώματος ενώ το παιδί κινείται εκούσια μέσα στο χώρο

Οι Καθημερινές Δεξιότητες που Επηρεάζονται από το Ιδιοδεκτικό Σύστημα

- **Αντίληψη του Σώματος**
- **Κινητικός έλεγχος και ο κινητικός
σχεδιασμός**
- **Η βαθμιαία κίνηση**
- **Η στατική σταθερότητα**
- **Η συναισθηματική ασφάλεια**

Ανεπάρκεια του Ιδιοδεκτικού Σύστημα

- **Ανεπάρκεια επεξεργασίας ερεθισμάτων που λαμβάνονται μέσα από τους μύες, τις αρθρώσεις, τους συνδέσμους, τους τένοντες**
- **Συνοδεύεται με προβλήματα στο απτικό και/ή ιδιοδεκτικό σύστημα**
- **Από ανεπάρκεια αντίληψης του σώματος, χρειάζεται να χρησιμοποιήσει την όραση του για να δει τι κάνει το σώμα του**

Παραδείγματα Δυσλειτουργίας

- **Ιδιοδεκτική Υπέρ - χρήση**
- **Υπό -αποκριτικότητα**

Ιδιοδεκτικότητα έναντι Πίεσης

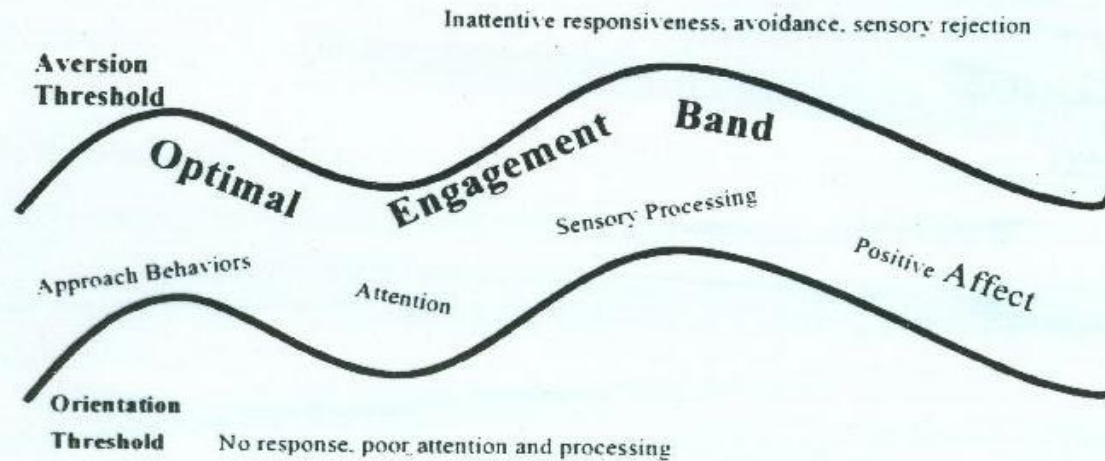
- Η ιδιοδεκτικότητα είναι μια αίσθηση των μυών
- Εν τω Βάθη πίεση είναι μια απτική αίσθηση
- Και οι δυο είναι ηρεμιστικές και ρυθμιστικές
- Μερικά παιδιά μπορεί να αναζητούν/ ανέχονται τη μια περισσότερο απ' την άλλη

Η Συμβολή των Αισθητηριακών Συστημάτων στη Διαδικασία της Πράξης & στην Ανάπτυξη του Ιδεασμού

Η Σημασία του Επιπέδου Διέγερσης κατά τη Παρέμβαση

Dynamic Model of Sensory Processing

(Baranek, 1998; adapted from Field, 1982)

Συστάσεις για Προβλήματα Καταγραφής

- Χρήση αιθουσαίας και ιδιοδεκτικής εισροής για την αύξηση της καταγραφής
- Εάν είναι απαραίτητο παρέχουμε και παθητική εισροή με ελάχιστη απαίτηση για τη παραγωγή προσαρμοστικής απόκρισης και καθοδηγούμε το παιδί με τα χέρια μας.
- Χρήση διεγερτικής εισροής: ακανόνιστη, γρήγορη, έναρξη/παύση, έντονη

Συστάσεις για Προβλήματα Υπό Αποκριτικότητας

- Υψηλή ενέργεια – υψηλή δραστηριότητα ερεθίσματος
- Χρήση της αισθητηριακής εισροής για την αύξηση της εγρήγορσης
 - Απαλά μετακινούμενα απτικά ερεθίσματα
 - Ανώμαλα ή έντονα αιθουσαία ερεθίσματα
 - Έντονη γεύση, αντίθετες θερμοκρασίες
- Απολαμβάνει μεγάλες ποσότητες αισθητηριακής εισροής φτάνει να είναι οργανωτικές
- Να είστε προετοιμασμένοι να εισάγεται ηρεμιστικό ερέθισμα εάν το παιδί αρχίσει να έρχεται σε υπερδιέγερση /αποδιοργάνωση

Συστάσεις για Προβλήματα Υπέρ Αποκριτικότητας

- Χρησιμοποιήστε ηρεμιστική εισροή: ιδιοδεκτική, εν τω βάθη πίεση, αργό λίκνισμα, θηλασμός, στοματική ιδιοδεκτικότητα, χαμηλός φωτισμός, ηρεμιστικοί ήχοι
- Σχεδόν πάντα, η εν τω βάθη πίεση και οι δραστηριότητες με αντίσταση στις αρθρώσεις & μύες είναι βοηθητικές
- Διαβαθμίστε τις αισθητηριακές προκλήσεις ως προς την ανοχή του παιδιού
- Ρυθμίστε το περιβάλλον έτσι ώστε να μειωθεί ο αυτό - ερεθισμός

- Χρήση αισθητηριακής εισροής για την μείωση της διέγερσης
 - ***Εν τω βάθῃ πίεση***, θερμότητα, ηρεμία, άνεση, μασάζ
 - ***Ιδιοδεκτικότητα*** (προπαντός μέσω αντίστασης), εκμύζηση & μάσηση, τρέξιμο, συντριβή, τράβηγμα, σπρώξιμο
 - ***Αιθουσαία ερεθίσματα*** αργό λίκνισμα
 - ***Ακουστικά ερεθίσματα*** αύξηση του λευκού ήχου, ρυθμική απαλή μουσική

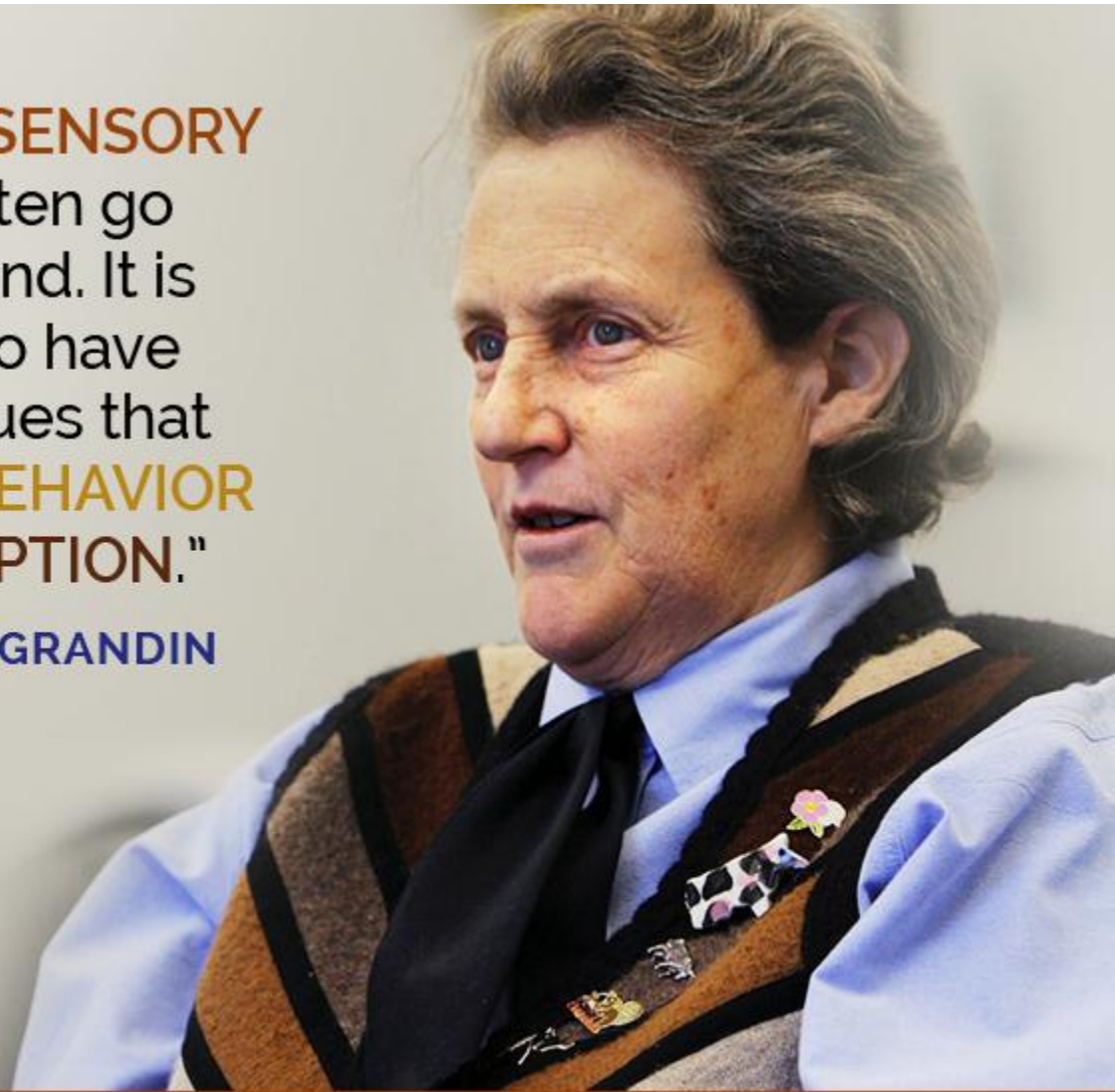
- Ενθαρρύνετε τη χρήση των αισθητηριακών μέσων με διακριτικό τρόπο
- Μείωση των οπτικών ερεθισμάτων προπαντός την οπτική κίνηση
- Μείωση των απαιτήσεων για γρήγορη ή πολύ αισθητηριακή επεξεργασία

Η Θεραπευτική Παρέμβαση της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης

“Ο στόχος αυτής της θεραπείας για το αυτιστικό παιδί είναι η βελτίωση της αισθητηριακής επεξεργασίας έτσι ώστε να μπορεί να ‘καταγράφει’ και να ρυθμίζει περισσότερη αισθητηριακή εισροή, και να ενθαρρύνετε το παιδί να διαμορφώσει απλές προσαρμοστικές αποκρίσεις διάμεσο των οποίων να βοηθηθεί στη μάθηση και στην οργάνωση της συμπεριφοράς του/της” (A.J. Ayres, 1979)

"Autism and **SENSORY ISSUES** often go hand-in-hand. It is common to have sensory issues that affect both **BEHAVIOR** and **PERCEPTION**."

– DR. TEMPLE GRANDIN

Meet Temple and hear her speak on autism!
Attend a Future Horizons conference • Register at FHautism.com

Παρέμβαση ASI[®]

- Χαρακτηρίζεται ως η τέχνη & η επιστήμη της χρήσης της θεωρίας και των μεθόδων της αισθητηριακής ολοκλήρωσης στην Εργοθεραπευτική άσκηση
- Θεμελιώδη Στοιχεία
 - Η δομή, δηλαδή τα προσόντα του θεραπευτή και ο εξοπλισμός
 - Η διαδικασία, δηλαδή η δυναμική των αλληλεπιδράσεων του θεραπευτή με το παιδί

Τα Προσόντα του Θεραπευτή

- Εργοθεραπευτής/τρια, Λογοθεραπευτής/τρια, Φυσιοθεραπευτής/τρια
- Μεταπτυχιακή εκπαίδευση στην ΑΟ
- Εποπτεία και καθοδήγηση μέντορα

Περιβάλλον (δυνατότητες/παροχές)

- Ο εξοπλισμός, ο χώρος και ο σχεδιασμός μας προσκαλεί στο παιχνίδι
- Αισθητηριακές Ευκαιρίες
- Ευέλικτη διαρρύθμιση του εξοπλισμού
- Χώρος για μετακίνηση, για κούνιες και για συντριβή
- Σωματικά ασφαλές
- Η ίδια η δραστηριότητα είναι η μόνη ανταμοιβή

Κλινική Συλλογιστική/ Αιτιολόγηση

Παρατηρώντας κίνηση.....

➤ Σκέψου αισθητηριακά

Παρατηρώντας συμπεριφορά...

➤ Σκέψου αισθητηριακά

Αισθητηριακή Εμπειρία

- Η κεντρική ιδέα αυτής της θεραπείας είναι η παροχή και ο έλεγχος της αισθητηριακής εισροής, προπαντός... από το αιθουσαίο σύστημα, τους μύες και τις αρθρώσεις, και το δέρμα...

— Ayres, 1979

Προσαρμοστική Απόκριση

...με τρόπο ώστε το παιδί να διαμορφώσει αυθόρμητα προσαρμοστικές αποκρίσεις που ολοκληρώνουν αυτά τα ερεθίσματα. Για να πραγματοποιηθεί αυτή η ιδέα...απαιτείται ένας επιδέξιος θεραπευτής και ένα μεγάλο δωμάτιο με απλό αλλά εξειδικευμένο εξοπλισμό.

— Ayres, 1979

Η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση και το Παιχνίδι

"Όταν ο θεραπευτής κάνει τη δουλειά του/ της αποτελεσματικά και το παιδί οργανώνει το νευρικό του σύστημα, φαίνεται πως απλώς το παιδί παίζει."

Ayres, 1979

Συχνά Απαιτούμενη Παρέμβαση

*Η παρέμβαση της Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης
είναι μια από τις πιο συχνά απαιτούμενες
παρεμβάσεις από γονείς παιδιών με ΔΑΦ.*

(Mandell et al 2005; Green et al 2006; Goin-Kochel et al 2006)

Αρχές της Παρέμβασης στις ΔΑΦ

- Καταγραφή της αισθητηριακής πληροφορίας συνδεδεμένη με σημασία για μια επί σκοπό δραστηριότητα
- Ρύθμιση του επιπέδου διέγερσης για τη κατοχύρωση της προσοχής και της εμπλοκής
- Εκμαιεύοντας το ενδογενές κίνητρο/παρακίνηση/ορμή για κατάκτηση
- Η έναρξη μιας επί σκοπό δράσης

Η Εφαρμογή Αισθητηριακών Στρατηγικών για την Αντιμετώπιση Λειτουργικών Προβλημάτων

Αισθητηριακή Δίαιτα

- Μια στρατηγική που δίνει στα παιδιά τον απαραίτητο συνδυασμό αισθητηριακών δραστηριοτήτων που «τρέφει» το νευρικό σύστημα των παιδιών.
- Όταν το νευρικό σύστημα των παιδιών είναι κατάλληλα οργανωμένο, τότε το παιδί μπορεί να διατηρήσει την ιδανική προσοχή και αλληλεπίδραση.....η καλύτερη κατάσταση για μάθηση!

Παραδείγματα:

- Λικνίζουμε ένα βρέφος το βράδυ για να κοιμηθεί, ηρεμεί το νευρικό του σύστημα
- Όταν νυστάζουμε ενώ οδηγούμε, ανοίγουμε το παράθυρο για αέρα ή αυξάνουμε την ένταση στο ραδιόφωνο
- Όταν παρακολουθούμε μια παρουσίαση, μπορεί να μασάμε το στυλό μας, να κουνάμε το πόδι μας, να στηρίζουμε το κεφάλι στο χέρι μας, ή να κουνιόμαστε στη καρέκλα μας.

Η Αισθητηριακή Δίαιτα

- Ρυθμίζει την αισθητηριακή εισροή για να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παιδιού.
 - Περιλαμβάνει τα εξής:
 - Προγραμματισμένες δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας (χοροπηδητό στο τραμπολίνο πριν τις δραστηριότητες με παρατεταμένο κάθισμα)
 - Αισθητηριακή εισροή μέσα από τη καθημερινή ρουτίνα (να φορά βαρύ σακίδιο πλάτης στο σχολείο)

Η Αισθητηριακή Δίαιτα

- Αισθητηριακή εισροή δημιουργείτε από το περιβάλλον (κουνιστή καρέκλα, χαμηλός φωτισμός)
- Μέσω των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (κολύμβηση, παιχνίδι στη παιδική χαρά, πάρκα αναψυχής)
- Εισροή από τις αλληλεπιδράσεις με άλλους (έντονο παιχνίδι)

Τύποι Αισθητηριακής Εισροής

- Κίνηση
 - Αιώρηση, λίκνισμα, χοροπηδητό, ρολάρισμα
 - Γραμμική, ρυθμική κίνηση – ηρεμιστική
 - Γρήγορη ακανόνιστη κίνηση – διεγερτική
- Ιδιοδεκτικότητα
 - Η όποια δραστηριότητα παρέχει συμπίεση ή έλξη στις αρθρώσεις και/ή δυνατή μυϊκή δράση έναντι σε αντίσταση
 - Έντονη κίνηση με όλο το σώμα, τα χέρια, και/ή το στόμα, να τραβάς, να σπρώχνεις, να σηκώνεις
- Άγγιγμα βαθιάς πίεσης
 - Σταθερό άγγιγμα ή δραστηριότητες με πίεση στο δέρμα, μασάζ, πίεση ανάμεσα σε μαξιλάρια ή μπάλες

**Ρύθμισε την Αντιδραστικότητα
στην Αισθητηριακή Εισροή
και
Εστιάσου στη Πρόκληση
Προσαρμοστικής Συμπεριφοράς**

Ρύθμιση της Αντιδραστικότητας

Το Αυτόνομο Νευρικό Σύστημα (ΑΝΣ)

- Το ΑΝΣ επιτρέπει στο παιδί να λειτουργεί σε ποικίλα περιβάλλοντα ενώ διατηρεί εσωτερικό έλεγχο έτσι ώστε να μπορέσει να εκτελέσει δραστηριότητες της καθημερινότητας (αυτό φροντίδα, παιχνίδι, και ρόλος του μαθητή)

**Πρόσθεσε την Αισθητηριακή
Εισροή
σε Όλα τα Περιβάλλοντα**

Τρόποι να ενσωματώσετε την αισθητηριακή εισροή μέσα στη σχολική τάξη

- Προσαρμοσμένο κάθισμα
- Η χρήση αισθητηριακού εξοπλισμού :
 βαρέλια
 ρολά
 dizzy disc/sit n' spin
- Κινητικές ρουτίνες
- Σταθμός ελέγχου μηχανής
- Έντονο Παιχνίδι
- Κινητικές Μεταβάσεις/ Εναλλακτικές Θέσεις

Απτική Εξερεύνηση

Κινητικές ρουτίνες/αλλαγή θέσης

Κινητικές μεταβάσεις

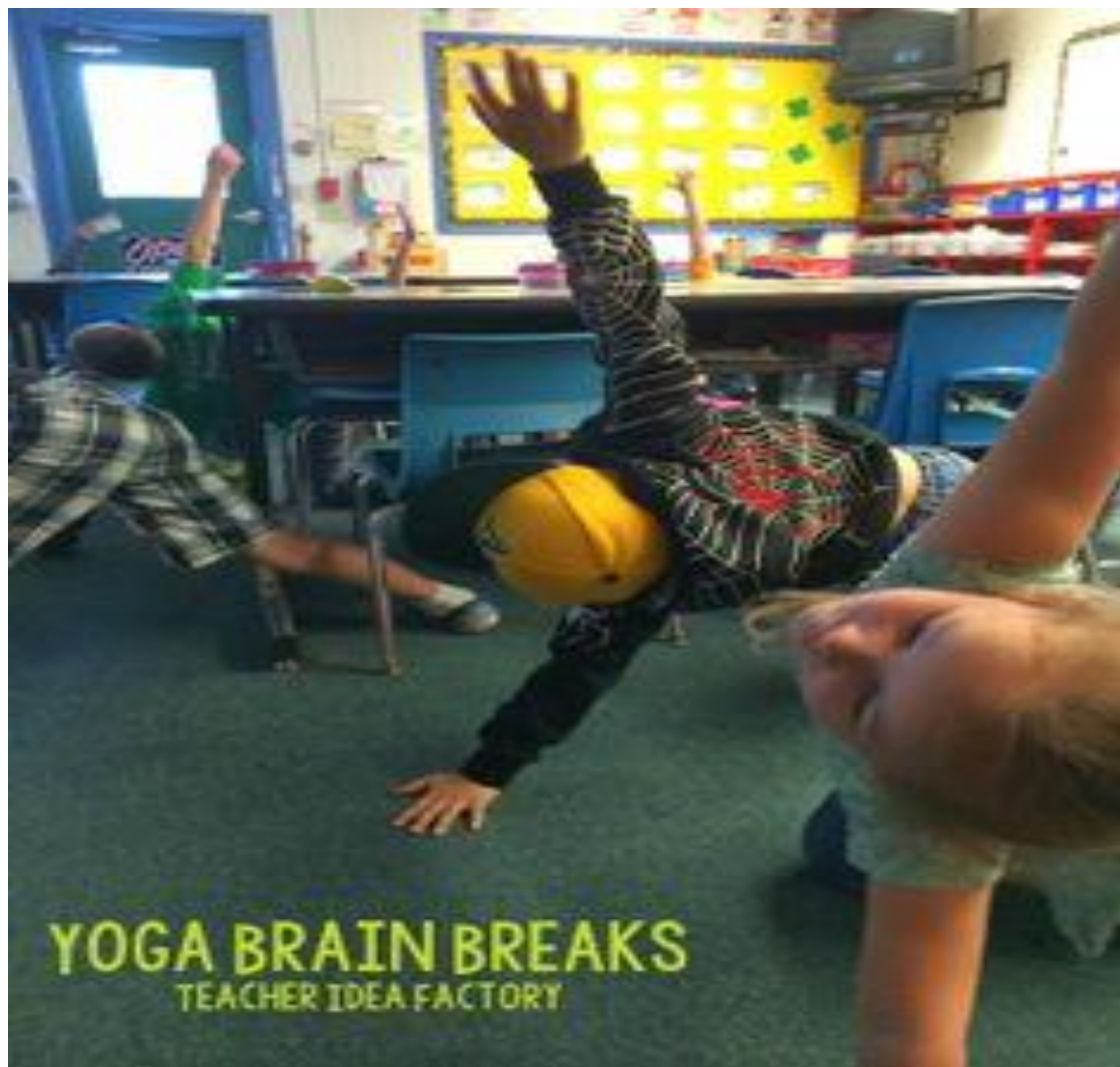

Κάμψεις στη Καρέκλα

YOGA BRAIN BREAKS
TEACHER IDEA FACTORY

Προσαρμοσμένο κάθισμα

Βαρέλια

Dizzy Disc

Sit n Spin

Καινοτόμο & οικονομικό κάθισμα

Αντίσταση στις Αρθρώσεις

visualphotos.com

FAN2028748 [RF] © www.visualphotos.com

www.shutterstock.com · 190022315

Έντονο παιχνίδι

Η ενσωμάτωση της αισθητηριακής εισροής στα περιβάλλοντα

Παιδική Χαρά:

- πρόσβαση σε κούνια
- ποικιλία κούνιας
- προσαρμογές ποδηλάτου
- βόλτα με βαγόνι

Δύσκολη Πρόσβαση

Ένας άλλος τρόπος να κάνεις κούνια

**Σπρώχνω και τραβάω: άλλη μια νέα εμπειρία
στην παιδική χαρά**

Τα παιχνίδια πάνε μια βόλτα

FIDGET TOYS

Το Κουτί του Διαλείμματος

- Διαχείριση τάξης:

Αυτισμός, ΔΕΠΥ, Aspergers

Για τους μαθητές που φαίνονται ανήσυχοι, κουρασμένοι και δεν προσέχουν, πρέπει να ανοίξετε «Το κουτί του διαλείμματος»

Γεμάτο με παιχνίδια που βοηθά τα παιδιά να ελέγξουν/ρυθμίσουν την ενέργεια τους, τα συναισθήματά τους, και να μεταβούν σε μια ακριβώς σωστή κατάσταση για μάθηση.

Πρέπει να προλάβετε τη προβληματική συμπεριφορά!

Το Λιγότερο Μερικές Φορές είναι Περισσότερο

- Πολλές φορές, για παιδιά (κυρίως τα υπέρ-αποκριτικά παιδιά και αυτά με αυτισμό), λιγότερος ερεθισμός είναι καλύτερο από περισσότερο.
- Συχνά η μείωση των ερεθισμάτων και ο έλεγχος της έντασης, ο τύπος και η διάρκεια μπορεί να εμπλουτίσει την οργάνωση καλύτερα από την πρόσθεση ερεθίσματος

Το Λιγότερο είναι Περισσότερο

- Το παιδί υπερδιεγείρετε από την αισθητηριακή εισροή
- Με τη μείωση των αισθητηριακών ερεθισμάτων και άλλων απαιτήσεων, το παιδί μπορεί να διατηρήσει την οργάνωση του

Το Λιγότερο είναι Μερικές Φορές Περισσότερο - Εφαρμογή

Βρείτε το Σωστό Περιβάλλον που Ταιριάζει στο Παιδί

Στη σχολική τάξη

- Ελαττώστε τις πιθανότητες για αισθητηριακή υπερφόρτιση: απτικές, οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές
- Χρησιμοποιήστε άνετα έπιπλα
- Διατηρήστε τους πίνακες και τα φύλλα εργασίας καθαρά
- Αναπτύξτε μια σταθερή ρουτίνα
- Σχεδιάστε τις περιόδους μετάβασης με τόση προσοχή όση και για τα μαθήματα
- Προγραμματίστε κινητικά διαλείμματα ανάμεσα αλλά και κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων
- Οργανώστε ομαδικές ή συλλογικές ενέργειες

Προσαρμογή της Συμπεριφοράς μας!

- Δώστε έμφαση στα θετικά στοιχεία
- Χαμηλώστε τη φωνή σας
- Χρησιμοποιήστε σωματική ανατροφοδότηση
- Διαμορφώσετε ρεαλιστικές προσδοκίες

Πρωθήστε την Καλύτερη Οργάνωση στα Παιδιά

- Ενθαρρύνετε τα να μαθαίνουν ενεργητικά και ΌΧΙ παθητικά!
- Επιτρέψτε στα παιδιά να έχουν αρκετό χρόνο στη διάθεση τους
- Απλοποιήσετε τις οδηγίες σας
- Δώστε στο παιδί επιλογές για εργαλεία γραφής
- Σεβαστείτε τις ανάγκες του παιδιού